

Mišljenja budućih učitelja o domaćoj zadaći u primarnom obrazovanju

Vinko, Tamara

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:078691>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Čakovec)**

PREDMET: Teorije nastave i obrazovanja

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Tamara Vinko

**TEMA DIPLOMSKOG RADA: Mišljenja budućih učitelja o
domaćoj zadaći u primarnom obrazovanju**

MENTOR: prof. dr. sc. Milan Matijević

SUMENTOR: dr. sc. Tomislav Topolovčan

Čakovec, lipanj 2016.

SADRŽAJ

SAŽETAK	3
1. UVOD	5
2. VRSTE DOMAĆE ZADAĆE	6
3. PREDNOSTI I NEDOSTACI	8
4. PRIKAZ NEKIH DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA	13
5. METODOLOGIJA	15
5.1. Cilj istraživanja	15
5.2. Problemi i hipoteze	15
5.3. Uzorak ispitanika	16
5.4. Instrumenti	17
5.5. Postupak	17
6. REZULTATI	18
7. RASPRAVA	20
8. ZAKLJUČAK	22
9. LITERATURA	25
10. PRILOZI	27
Prilog 1. Upitnik istraživanja	27
11. KRATKA BIOGRAFSKA BILJEŠKA	29
12. IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA	30

SAŽETAK

S obzirom na školu i sredinu u kojoj poučavaju učitelji imaju različita mišljenja o potrebi domaće zadaće. Većina učitelja u svijetu još uvijek učenicima zadaje domaće zadaće, no neki uviđaju suvišnost i nedostatke istih i polako ih ukidaju. Zbog aktualne dileme o potrebi domaće zadaće, nastala je želja za ispitivanjem mišljenja i stavova budućih učitelja o tom pitanju. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati postoje li razlike u stavovima o domaćoj zadaći kod budućih učitelja s obzirom na spol, godinu studija i prebivalište. U provedenom istraživanju sudjelovalo je 146 studenata Učiteljskog fakulteta u Čakovcu koji su ispunjavali anonimni upitnik.

Rezultati pokazuju da i ženski i muški budući učitelji, bez obzira na prebivalište, smatraju da domaću zadaću ne treba ukinuti jer je u većini slučajeva korisna, ali da je učenici rade pod prisilom. S obzirom na studijsku godinu budućih učitelja, pokazalo se da budući učitelji 2., 3., 4. i 5. studijske godine smatraju da je domaća zadaća uglavnom korisna, ali da se ona ipak radi pod prisilom. Razilaženje u mišljenju dolazi kod pitanja ukidanja domaće zadaće, gdje budući učitelji 2., 3. i 4. studijske godine smatraju da treba zadržati domaću zadaću, za razliku od budućih učitelja 5. studijske godine koji su neodlučni treba li je zadržati ili ukinuti. U rezultatima je vidljivo da se budući učitelji viših studijskih godina sve manje slažu da treba zadržati domaću zadaću.

Reformom kurikuluma te nastavnog plana i programa, kao i poboljšanjem financijskih uvjeta u školstvu, učitelji bi s učenicima stigli više napraviti za vrijeme nastave. Preporuča se da učitelji učenicima ostave na izbor žele li i koliko će domaće zadaće pisati izvan škole.

Ključne riječi: domaća zadaća, osnovna škola, učenici

SUMMARY: Opinions of Pre-Service Teachers on Homework in Primary Education

With regard to the school and community they teach in, teachers have varied opinions on the necessity of homework. Most teachers in the world still assign homework to their pupils, while some teachers find that homework assignments are superfluous and flawed, and are gradually phasing them out. Due to the topical issue of the necessity of homework, there is a need to examine the opinions and attitudes of pre-service teachers on that matter. The aim of this research was to investigate whether there are differences in attitudes on homework in pre-service teachers with regard to their sex, year of study and place of residence. 146 students at the Faculty of Teacher Education in Čakovec participated in the research by completing an anonymous survey.

The results show that both female and male pre-service teachers, regardless of their place of residence, believe that homework should not be abolished since it is useful in most cases, but that homework is mostly forced on pupils. With regard to the year of study of the participating pre-service teachers, those in their second, third, fourth and fifth year of study find that homework is generally useful, but that it is mostly forced on pupils. There are diverging opinions on the matter of abolishing homework, where pre-service teachers in their second, third and fourth year of study believe that homework should be kept, unlike pre-service teachers in their fifth year of study, who are still undecided whether to keep or abolish it. The results show that the higher the year of study, the less inclined they are to keep homework.

With a reform of the curriculum and class syllabus, teacher could do more work with their pupils in class. It is recommended that teachers present their pupils with a choice of whether they want to do their homework after school and how much of it they want to do.

Key words: elementary school, homework, pre-service teachers

1. UVOD

Škola je odgojno-obrazovna ustanova koju pohađaju učenici kako bi stekli potrebno znanje, vještine i sposobnosti za budući život. Glavnu ulogu u njihovom odgoju i obrazovanju u školi imaju učitelji koji poučavaju i odgajaju te svojim organiziranim radom nastoje zadovoljiti sve potrebe svojih učenika. Budući da su razredi heterogeni, učenici se međusobno razlikuju po svojim potrebama, sposobnostima i mogućnostima. Zbog toga učiteljima često nedostaje vremena tijekom nastave pa učenici svoj rad trebaju nastaviti kod kuće. Skoro svakodnevno učenici kod kuće odvajaju određeno vrijeme za učenje i pisanje domaće zadaće. Mnogobrojni su razlozi zašto učitelji učenicima zadaju dodatan rad. Između ostaloga, te aktivnosti pomažu im da ponove, prošire i upotpune nastavne sadržaje koje su učili u školi.

Domaća zadaća i rad na nastavnom satu usko su povezani. „Domaća zadaća je kompleksna – uključuje više aktera (učitelje, učenike i roditelje), ima različite svrhe (poboljšanje postignuća, samoregulacija), uključuje zadatke različite kvalitete (rutinski ili kompleksni zadaci) te utječe na organizaciju nastavnih jedinica (diskusija, provjera i ocjenjivanje zadaće)“ (Trautwein i Köller, 2003, prema Pintarić, 2014, str. 1). Posebnost je domaće zadaće samostalno učenje bez izravnog utjecaja i nadzora učitelja. Painter (2003) vidi domaću zadaću kao "produžetak učionice" kako bi se omogućilo učenicima da internaliziraju informacije koje su prezentirane u razredu. Cooper i sur. (1998) definiraju domaću zadaću kao zadatke za učenike, zadane od strane učitelja, koje izvršavaju tijekom vremena provedenog izvan škole. Individualno radeći domaću zadaću, učenici mogu pokazati više inicijative i samostalnosti. Nasuprot stručnjacima koji navode mnogobrojne prednosti domaće zadaće, stoje stručnjaci koji naglašavaju brojne nedostatke domaće zadaće. Za većinu stručnjaka, ali i učenika i roditelja, to je bespotrebno opterećenje koje iziskuje previše vremena i stresa u obitelji. Tema je to koja je vrlo popularna u svijetu već više od sto godina. Stručnjaci pokušavaju istražiti i dokazati rješenja kako bi učenicima omogućili najadekvatnije metode učenja, a sve u svrhu njihovog uspješnog savladavanja nastavnih sadržaja. Bez obzira na rasprave i skeptičnost u vezi domaće zadaće, za sada se u većini škola u svijetu i dalje zadaje učenicima kao obavezan dodatan rad.

Ulogu domaće zadaće te njezine prednosti i nedostatke analizirat ću u nastavku ovog rada. Nadalje, prikazat ću i analizirati rezultate provedenog upitnika kod studenata Učiteljskog fakulteta o njihovom mišljenju i stavovima o domaćoj zadaći.

2. VRSTE DOMAĆE ZADAĆE

Učenici domaću zadaću dobivaju u školi. Njihov je zadatak da ju riješe kod kuće. Zadaci su uglavnom osmišljeni za samostalno rješavanje učenika, a ponekad je cilj u njeno izvršavanje uključiti i ostale ukućane. Na sljedećem nastavnom satu najčešće slijedi provjera domaće zadaće. To je začarani krug koji se provodi gotovo u svim školama.

Domaća zadaća za većinu djece prva je obaveza koju trebaju redovito obavljati. Važno je da učitelji, ako ju već zadaju učenicima, dobro razmisle kakve zadatke zadaju učenicima i koja je njihova prava svrha. Ako zadaća nema pravu svrhu, bolje je da se ne zadaje. S domaćom zadaćom treba biti vrlo oprezan. Potrebno je voditi računa o tome da učenici u istom razredu imaju različite razine sposobnosti i da svaki učenik nije u stanju ispuniti isti zadatak na isti način kao i drugi učenici. „Isti zadatak kod jednog učenika može izazvati dosadu, a kod drugog frustraciju“ (Kohn, 2006, str. 185). Iz tog razloga treba razmisliti o zadavanju individualiziranih zadataka za učenike kako bi svaki od njih mogao zadovoljiti svoje potrebe i interese, ali i razviti svoje kompetencije. Marzano i Pickering (2007) upućuju da treba odrediti svrhovitu domaću zadaću, npr. uvođenje novih sadržaja. Takva zadaća vježba vještinu ili proces koji učenici mogu raditi samostalno te im daje priliku da istraže teme koje ih zanimaju. Na taj način se pobuđuje njihov interes i motivacija. Treba dodjeljivati zadaće za koje je vjerojatno da će biti dovršene. Domaća zadaća koja nije dovršena ima malu vrijednost. Potrebno je naći zadatke težine i interesa na razini na kojoj učenici mogu domaću zadaću učiniti samostalno i uz visoku razinu uspjeha. Dobro je uključiti roditelje na odgovarajuće načine. Učitelji trebaju poslati kući jasne smjernice koje roditeljima opisuju načine na koje oni mogu najviše pomoći. Jedna odlična praksa je da roditelji pomažu učenicima prikazati ono što su naučili iz svoje zadaće. S domaćom zadaćom se ne smije pretjerivati. Količina domaće zadaće treba biti u skladu s dobi učenika i treba ostati vremena za ostale kućne aktivnosti. Jedno pravilo je da ukupno vrijeme zadaće mora biti jednako djetetovom razredu na razini

10 (tj. učenici šestog razreda treba biti dodijeljeno oko 60 minuta). Domaću zadaću obavezno treba provjeriti, a učenici bi od učitelja trebali dobiti brzu povratnu informaciju, i ako je potrebno, ispravak netočno riješenih zadataka. Ako se domaća zadaća ne provjerava, učenici gube interes za njezinim izvršavanjem.

Različite su vrste zadataka koji se zadaju za domaću zadaću. Često se neki rad ne uspije dovršiti u školi pa ga učenici trebaju dovršiti kod kuće. Kod takvih zadaća treba razmisliti znaju li učenici samostalno dovršiti rad ili je ipak potrebna pomoć učitelja koja za vrijeme školskog sata ne bi izostala. Vjerojatno najzastupljenija vrsta zadataka za domaću zadaću je vježbanje zadataka. Ona učenicima omogućuje vježbanje i utvrđivanje nastavnih sadržaja koje su učili u školi. Jedan od oblika domaće zadaće je i priprema za ispit znanja. Postoje još niz različitih zadataka koji se zadaju za domaću zadaću. Neki od njih iziskuju istraživačke aktivnosti i izvješća, prikupljanje podataka, čitanje i pisanje zadataka, medijske zadatke (TV, radio, novine), intervjuiranje, ručne projekte i dodatne aktivnosti. Muhlenbruck i sur. (2000) su uočili da učitelji osnovnih škola zadaju učenicima zadaće drugačijih namjena u odnosu na profesore srednjih škola. U skladu s tim, na elementarnoj razini, domaće zadaće više su fokusirane na razvoj vještina, a ne toliko na nastavne sadržaje koji se traže u testovima postignuća. Budući da se od učenika u srednjoj školi očekuje da već imaju razvijene te vještine, zadaju im se zadaci koji su više usredotočeni na nastavne sadržaje.

„Domaća zadaće može se kategorizirati prema: (a) broju zadaća; duljini zadataka i učestalosti kojom se dodjeljuje, (b) težini zadaća; lake, teške ili kombinacija jedne i druge, (c) svrsi zadaća; da li se domaća zadaća koristi ili ne koristi za nastavu, (d) vještinama; koje vještine su potrebne za dovršenje zadatka, (e) izboru učenika; je li domaća zadaća obavezna ili dobrovoljna, (f) roku završetka; dugi ili kratki zadatci, (g) stupnju individualizacije; je li zadatak individualizirani za pojedinog učenika ili je cijeli razred dobio isti zadatak, (h) društvenom kontekstu; kako je zadatak dovršen, samostalno ili s drugom osobom ili grupom ljudi“ (Cooper, 2007, str. 5). Budući da postoje različite vrste i varijacije zadaća, učitelji imaju brojne mogućnosti kada biraju zadatke za domaću zadaću. Unutar različitih vrsta zadataka za domaću zadaću, Van Voorhis (2004) navodi tri glavne funkcije zbog kojih postoji domaća zadaća. To su nastavne svrhe, komunikacijske svrhe i političke svrhe. Unutar svake funkcije kriju se razne svrhe. Prema Van Voorhisu (2004) nastavne svrhe uključuju praksu, pripremu, sudjelovanje i osobni razvoj. Domaća

zadaca pruža učenicima priliku da pokažu svoje razumijevanje nastavnog materijala na svoj način, a pomaže i u promicanju osobnog razvoja kroz učenje odgovornosti za dovršetak zadatka. Cooper (2007) uključuje nešto više nastavnih svrha domaće zadace kao što je „proširenje domaće zadace“, u kojoj učenici prethodno naučene nastavne sadržaje primjenjuju u novim situacijama i "domaće zadace povezivanja", u kojima učenici moraju kombinirati niz naučenih vještina kako bi stvorili nešto novo. Van Voorhisova (2004) komunikativna svrha domaćih zadaca uključuju komunikaciju između učitelja i roditelja, roditelja i djeteta te vršnjaka. Autor sugerira da učitelji mogu formirati zadatke za promicanje navedenih interakcija. Kontinuirani zadaci izvješćuju roditelje o tome što dijete uči u razredu i kako napreduje. „Domaće zadace mogu također tražiti od učenika da komuniciraju s roditeljima ili vršnjacima čime se proteže komunikacija između škole i kuće. Domaća zadaca zadana je u političke svrhe kada je potrebno na temelju politike škole udovoljiti školskoj zajednici“ (Van Voorhis, 2004, str. 28). Isti autor smatra da školska administracija zahtijeva domaću zadacu jer time šalje poruku zajednici i roditeljima da imaju visoke standarde i očekivanja od učenika.

Bez obzira na vrste domaće zadace, učenici i njihovi roditelji trebaju razumjeti svrhu zadace, količinu zadace koja će se zadati, posljedice nedovršavanja zadace i opis prihvatljive pomoći roditelja. Na taj način učenici znaju zašto treba raditi domaću zadacu pa je i motivacija za rješavanjem zadace veća. Također, znaju što očekivati nakon izvršavanja svojih obaveza, ali i koje su mjere za neispunjavanje svojih obaveza.

3. PREDNOSTI I NEDOSTACI

Stručnjaci imaju vrlo različita mišljenja o potrebi domaće zadace. Za neke stručnjake ona je vrlo korisna i nužna, dok su drugi zagovornici ukidanja domaće zadace.

Corno i Xu (2004) smatraju da je domaća zadaca posao djetinjstva. Pišući domaću zadacu, učenici se prisjećaju nastavnog sadržaja koji su učili u školi. Vrlo često listaju bilježnice, udžbenike, radne bilježnice i ostale materijale tražeći što su sve radili u školi o pojedinoj nastavnoj temi. Na taj način ponavljaju nastavne sadržaje, ali i produbljuju znanje zadacima koje su dobili za domaću zadacu. Uz to, razvijaju koncentraciju i radne navike, što su također vrlo pozitivne odlike zadavanja domaće zadace. Nadalje, uče se slijediti upute, pravilno rasporediti vrijeme i završiti

započeti zadatak. Kompetencije su to koje će im trebati u svakodnevnom životu. Radeći domaću zadaću, učenici se spremaju za sljedeći školski dan. Vrlo je važno da djeca i roditelji pronađu adekvatno vrijeme za pisanje domaće zadaće. To bi trebalo biti vrijeme kada su djetetu namirene sve fiziološke potrebe i imaju dovoljno koncentracije za rješavanje zadaća koje su pred njim. Prisiljavajući dijete na pisanje domaće zadaće, kada ono zbog nekih opravdanih razloga to ne želi, roditelji demotiviraju dijete i ponekad zbog nerazumijevanja između njih dolazi do frustracija i sukoba. Time ni dijete ni roditelji ništa ne dobivaju, jedino se povećava obostrana netrpeljivost prema domaćoj zadaći do čega svakako ne bi trebalo i smjelo doći. Canter (2002) smatra da su mnoga djeca, koja nemaju motivacije za pisanje domaće zadaće, nesigurna u sebe i svoju sposobnost da postignu uspjeh u bilo čemu što ima veze sa školom. Potrebno im je ohrabrenje i podrška osoba do čijeg mišljenja im je najviše stalo, a to su njihovi roditelji. Pisanjem domaće zadaće učenici se uče samostalnosti u radu. Naime, u slučaju teškoća kod rješavanja zadataka u školi, učenici pitaju za pomoć učitelja ili druge učenike. Nerijetko su zadaci i zadani da ih učenici ne rješavaju samostalno, već u paru ili skupini. Upravo zato je i domaća zadaća koncipirana da je učenici najčešće imaju obavezu riješiti samostalno, ne oslanjajući se na pomoć drugih. Međutim, u tu zamku često upadaju njihovi roditelji koji pomažu učenicima u rješavanju zadaće na način na koji to ne bi trebalo. Roditelji ponekad nemaju strpljenja čekati i gledati kako se njihovo dijete bori sa svojom zadaćom. Misleći da time pomažu svojem djetetu, neki roditelji odlučuju sami dovršiti zadaću. No, time se gubi njihova svrha. „Djeca neće biti u prilici vježbati i iskušavati svoje mogućnosti, učiti i pokazati jesu li uistinu razumjeli nastavni sadržaj (ili neke njegove dijelove). Povrh svega, tako se gubi i vrlo važan cilj, a to je potaknuti vlastitu djecu da odrastaju razvijajući kritički duh i sposobnost samoizražavanja“ (Di Pietro, 2009, str. 41). Uloga roditelja je da budu podrška svojoj djeci, da im objasne što ne razumiju, kao i samu svrhu domaće zadaće, ali nikako da je rade umjesto njih. Upravo ohrabrenjem i podrškom, roditelji pokazuju važnost pisanja domaće zadaće, a ujedno su i oni upoznati s nastavnim sadržajima koje uče njihova djeca i stupnjem njihova napretka. Uspješno izvršenje obaveza kod učenika izaziva osjećaj zadovoljstva, a motivacija prema nadolazećim školskim obavezama se povećava. Osim toga, radeći domaću zadaću, učenici uče koristiti se literaturom. Naime, puno je domaće zadaće kod koje treba nešto proučiti u knjigama ili na internetu. No, prilikom traženja informacija na internetu učenici trebaju znati

razlikovati pouzdane od nepouzdanih i netočnih izvora informacija. Roditelji i učitelji imaju glavnu ulogu u usmjeravanju i poučavanju djece o sigurnoj i pouzdanoj upotrebi računala i interneta, ali i ostalih medija. Upravo su zadaci koji iziskuju istraživanje različitih medija često zadani učenicima kao uvod u nove nastavne sadržaje koje će učiti na narednim satovima. „Pristaše zadavanja domaće zadaće ističu, između ostaloga, da je zbog preopširnosti nastavnih programa prijeko potreban i dopunski rad kod kuće, da nema dostatnog vremena za vježbanje i ponavljanje na nastavnom satu, da se potpuna individualizacija može provesti samo kod kuće“ (Sokol, 2005, str. 106). Poboljšanjem financijskih uvjeta u školi, smanjio bi se broj učenika u razredu, a samim time učitelji bi se mogli kvalitetnije posvetiti svojim učenicima pa oni ne bi imali toliko domaće zadaće. Zbog prevelikog broja školskih predmeta i preopširnosti nastavnog plana i programa kod učenika se često javlja preopterećenost.

Cooper (1989) preporuča da učenici osnovnih škola dobiju zadaću, iako ne bi trebalo očekivati da će to poboljšati rezultate testa. Umjesto toga, učenicima nižih razreda domaća zadaća treba pomoći u razvoju pozitivnih navika prema školi. Cooper (2007) je također shvatio da zadaća može utjecati na razvoj kritičkog mišljenja, što je visoko na Bloomovoj taksonomiji obrazovnih ciljeva, ali i na pozitivan pogled učenika prema školi. Sve navedene prednosti imaju svrhu i smisao samo ako je domaća zadaća prilagođena uzrastu učenika, dobro osmišljena i svrsishodna. U tome glavnu ulogu ima učitelj. Učitelj je taj koji domaću zadaću treba prilagoditi svim učenicima, imajući na umu njihove različitosti, ali i konkretne materijalne uvjete kod kuće.

Nasuprot pozitivnim gledištima, Marzano, Pickering i Pollack (2006) ukazuju na to da u nižim razredima osnovne škole treba dati samo nekoliko zadataka za domaću zadaću, dok je Glasser (1994) potpuno protiv domaće zadaće jer on to vidi kao neku vrstu prisile. Mijatović (1999) navodi da domaća zadaća čini učenike pretrpanima s obvezama i prelazi njihove psihofizičke sposobnosti. Naime, nakon višesatnog učenja u školi, učenici su prisiljeni dio slobodnog vremena potrošiti na rješavanje domaće zadaće. Kohn (2006) se u „Mitu o domaćoj zadaći“ pita: „Zašto bi od djece biti zatraženo da rade druge smjenu?“ Najčešće se radi o više domaćih zadaća dnevno, koje su često i preopširne te je učenicima uglavnom potrebno dosta vremena za njihovo ispunjenje. Vrijeme se često i produžuje ako učenici ne razumiju domaću zadaću, a to je još jedan važan razlog za njezino ukidanje. Mijatović (1999)

sugerira da bi učenici trebali biti motivirani da nauče i učine što je više moguće u školi, a Glasser (2004) dodaje da učitelji onda ne bi samo provjeriti zadatke, već bi mogli dati i povratne informacije. Naime, domaća zadaća zna biti preteška i nerazumljiva za pojedine, a ponekad i za sve učenike. Roditelji često nisu dovoljno kompetentni da na odgovarajući način pomognu svojoj djeci. U takvim situacijama često dolazi do frustracija učenika i roditelja, a ponekad i do suza. Kod učenika se razvija osjećaj nemoći, što svakako nije motivirajuće za njihov osjećaj vlastitih sposobnosti i vrijednosti. Školske obaveze oduzimaju slobodno vrijeme koje bi roditelji i učenici mogli provesti zajedno, a vrijeme provedeno s obitelji je od izrazite važnosti za odrastanje svakog djeteta. Osim kvalitetno provedenog vremena s obitelji, učenici trebaju imati dovoljno vremena i za igru, druženje s prijateljima i boravak na svježem zraku, a pišući domaću zadaću, ni jedna od tih aktivnosti nije moguća. Učenici se tako već od najranije dobi upoznaju sa svijetom odraslih, suočeni sa stresom i nezadovoljstvom zbog nedostatka vremena za zadovoljavanjem svojih vlastitih potreba i želja. Što se tiče domaće zadaće tijekom vikenda ili praznika, „djeca su umorna i nemotivirana, a svakodnevni se ritam gubi i rasteže. Domaća zadaća se doživljava kao nepravda jer im uskraćuje osjećaj cjelovitosti vikenda ili praznika“ (Di Pietro, 2009, str. 46).

Također, zagovornici ukidanja domaće zadaće ističu da ona često nema svrhu. To potkrepljuju tvrdnjama da domaću zadaću učenici ponekad prepisuju jedni od drugih ili je umjesto njih rade roditelji ili ostali ukućani. Zbog toga učitelji nemaju pravu sliku što su učenici samostalno napravili kod kuće, a što je eventualno umjesto njih napravio netko drugi. Nadalje, neki stručnjaci su snažno protiv vrsta domaćih zadaća koje su dodijeljene u većini naših škola jer takve zadaće nisu korisne za one koji je ne razumiju, a za učenike koji su već savladali određene vještine je to gubljenje vremena. Kohn (2006) smatra, ako se već trebaju dati, domaće zadaće moraju biti individualizirani zadaci koji odgovaraju potrebama i interesima pojedinih učenika, a ako se namjeravaju dati isti zadaci svim učenicima, domaće zadaće radije ne bi trebalo biti.

Osim toga, „zadavanje zadataka koji iziskuju samo reproduktivno ponavljanje, kao npr. učenje definicija i pravila napamet, također nije poželjno jer ne razvija daljnje sposobnosti učenika i takvi se sadržaji zadržavaju u pamćenju vrlo kratko“ (Matijević, Radovanović, 2011, str. 84). Marzano i Pickering (2006) složili su se s kritikama da je neprimjerena domaća zadaća gubljenje vremena za sve, a

može čak i smanjiti postignuća učenika. Također priznaju da istraživanja pokazuju da domaća zadaća stvara prilično skromne dobitke u ranim razredima osnovne škole. No, tvrde da dosta istraživanja podupire vrijednost prave vrste zadaća. Cooper (2001) sugerira da je domaća zadaća korisna samo ako učitelji koriste svoje saznanje o različitim sposobnostima svojih učenika kako bi znali što očekivati od svakoga od njih. On također smatra da domaća zadaća ima i pozitivan i negativan utjecaj na život učenika.

David Baker i Gerald LeTendre, profesori obrazovanja na Sveučilištu Penn State u Pensilvaniji, ustanovili su da su zemlje koje zadaju minimalne količine domaće zadaće, kao Japan, Češka i Danska, bile najuspješniji školski sustavi u odnosu na tajlandski, grčki i iranski školski sustav u kojem su učenici dobili puno više posla.

Mattes (2007) navodi četiri moguće pogreške u postupanju učitelja kod zadavanja domaće zadaće. Prva pogreška je da se u pokusnim satima učitelja pripravnika ili pri ispitu za unapređenje često zapaža da i u pretjerano točno isplaniranoj nastavi domaće zadaće imaju relativno „mačehinski“ tretman. Npr. na satu matematike se rado za domaću zadaću zadaje cijeli paket zadataka iz udžbenika. Nerijetko se dobiva negativan odgovor na naknadni upit jesu li ti zadaci prorađeni. Budući da se u matematičkim udžbenicima najkasnije od trećeg zadatka pojavljuje neki poseban problem, relativno lako može se zaključiti da će u kući barem kod slabih učenika nastati frustracija i poteći suze. Druga pogreška je kada učitelj ne stigne organizirati aktivnosti učenja na nastavi i onda ostatak preseljava u domaću zadaću. Tako se učenici konfrontiraju sa zahtjevom za učenje, za čije je svladavanje zapravo bila predviđena pratnja učitelja. Treća pogreška je da se na neki način sat ne smatra potpunim ako na kraju nema zadavanja zadaće. Tada može nastati nepromišljena ili čak besmislena zadaća. Četvrta, vrlo bitna pogreška je da neki učitelji rado zadaju zadaću, ali im teško pada prokomentirati je sljedeći sat, osobito ako to ne služi kao dobar uvod u nastavu. Posljedica je da učenici zadaću smatraju nebitnom, jer ionako nitko ne pridaje pozornost njihovom pisanju. Učenici točno znaju kod kojih učitelja moraju marljivo i uredno pisati zadaću, a kod kojih to ne treba shvatiti preozbiljno. Ne možemo očekivati da djeca i mladež uvijek iz vlastite savjesti i interesa obavljaju svoje obveze. Potrebna im je kontrola kako bi se u njih razvile važne sekundarne vrline kao što su ispunjavanje obveza i osjećaj odgovornosti. Ako se učenike pohvali za marljiv rad, dobivaju volju da se i nadalje

marljivo posvete novim zadacima. Osim obavezne kontrole domaće zadaće, postoji dilema treba li domaću zadaću ocjenjivati i na koji način. Naime, ocjene predstavljaju povratnu informaciju o napredovanju i sposobnostima učenika, no pravo je pitanje ocjenjuje li se domaćom zadaćom stvaran rad učenika ili rad njegovih roditelja i ostalih članova obitelji.

4. PRIKAZ NEKIH DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

Istraživanje Tas, Sungur i Öztekin (2014) u Turskoj srednjoj školi provedeno je na uzorku od 168 nastavnika. Ispitanici su ispunjavali upitnik o praksi zadavanja domaće zadaće, vrijednostima koje pridaju zadaći i komunikaciji s roditeljima o domaćoj zadaći. Pokazalo se da većina nastavnika često dodjeljuje domaću zadaću. Nastavnici zadaju domaću zadaću iz raznih razloga, najviše radi stjecanja znanja, razvoja vještina i informiranja roditelja o napretku djeteta. Nastavnici koji predaju u razredima s manjim brojem učenika više cijene domaću zadaću i o njoj više komuniciraju s roditeljima svojih učenika.

Za potrebe diplomskog rada Pintarić (2013) provela je istraživanje kod trećih razreda u tri zagrebačke jezične gimnazije. Cilj istraživanja bio je ispitati povezanost ulaganja truda u izvršavanje domaće zadaće iz matematike s osobinom savjesnosti učenika, uvjerenjem učenika o samoeфикаsnosti i vrijednosti matematike, njihovim očekivanjima i vrijednostima vezanim uz domaću zadaću iz matematike te postignućem iz istog predmeta. Za ispitivanje koristila je anonimni upitnik kojega je riješilo 345 učenika. Upitnik se sastojao od više skala: skale za mjerenje ulaganja truda u pisanje domaće zadaće, motivacije učenika, samoeфикаsnosti te osobina ličnosti. Uz upitnik bili su prikupljeni i podaci o postignuću učenika (završna ocjena iz matematike iz prethodnog razreda (2. razred) te prosjek ocjena iz matematike na prethodnom polugodištu (3. razred)). Istraživanje je pokazalo da je dobivena blaga pozitivna povezanost vremena utrošenog u izvršavanje zadaće i postignuća, a to dokazuje da učenici koji utroše više vremena u pisanje zadaće imaju i bolje ocjene iz istog predmeta.

Dedić i Jokić (2014) izvijestili su o istraživanju Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu i Županijskog stručnog vijeća pedagoga osnovnih škola grada Zagreba „Uče li, koliko i što učenici četvrtog i osmog razreda? Pišu li i kada domaće zadaće?“ U istraživanju je sudjelovalo svih 109 javnih osnovnih škola iz Zagreba. U svakoj školi slučajnim odabirom odabran je jedan četvrti i jedan osmi razred.

Ukupno 2417 učenika četvrtih i 2299 učenika osmih razreda ispunjavalo je upitnik o vlastitim školskim iskustvima, pristupima i doživljaju učenja te stavovima prema učenju i obrazovanju. Istraživanje je pokazalo da gotovo 60% učenika osmih razreda domaću zadaću, lektiru i slično često ili gotovo uvijek piše u zadnji čas, pri čemu nema spolnih razlika i razlika prema obrazovnom postignuću. Također, gotovo 40% učenika osmih razreda često ili gotovo uvijek prepisuju domaću zadaću, a tek 17,7% gotovo nikada. Rezultati ukazuju da učenici slabijeg obrazovnog postignuća, kojima bi rješavanje zadaće najviše koristilo, domaću zadaću često ili gotovo uvijek prepisuju.

PISA (Programme for International Student Assessment) (2014) u suradnji s OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) proveli su istraživanje koliko vremena petnaestogodišnjaci diljem svijeta provode u rješavanju domaće zadaće. U 38 zemalja članica OECD-a od 2003. do 2012. godine vrijeme potrebno za pisanje domaće zadaće smanjilo se te je 2012. iznosilo prosječno 4.9 sati tjedno. Na primjer, u Irskoj, Italiji, Kazahstanu, Rumunjskoj, Rusiji i Singapuru, učenici provode u prosjeku sedam ili više sati tjedno na pisanje domaće zadaće, dok učenici u Šangaju potroše u prosjeku više od 14 sati tjedno na rješavanje domaće zadaće. S druge strane, učenici u Finskoj i Koreji su izvijestili da oni u prosjeku potroše manje od tri sata tjedno na pisanje domaće zadaće.

Sokol (2005) je proveo istraživanje o svrsi domaće zadaće u osnovnoj školi. Uzorak su činili 96 učenika, 96 roditelja i 24 učitelja. Podaci su prikupljeni anonimnim anketnim upitnikom u Osnovnoj školi Vijenac u Osijeku 2004. godine. Provedenim istraživanjem pokušalo se doznati iz kojih predmeta se zadaje domaća zadaća i koliko često, zbog čega se zadaje domaća zadaća, koliko je vremena potrebno za rješavanje domaće zadaće u predmetima hrvatski jezik, matematika i strani jezik, kakve su težine zadaci za rješavanje u domaćoj zadaći, kolika je samostalnost učenika u rješavanju zadataka domaće zadaće, pomaže li domaća zadaća u utvrđivanju nastavnih sadržaja i što anketirani predlažu u vezi domaće zadaće. Sva tri uzorka anketiranih ne odbacuju potrebu za domaćom zadaćom, ali je naglasak na njihovoj kvaliteti, odnosno na prilagođenosti težine zadataka sposobnostima učenika. Odgovori bi se mogli svrstati u dvije skupine. Za negacijsku skupinu domaća zadaća ne postiže svrhu jer je u značajnoj mjeri rađena nesamostalno, opterećuje učenike i roditelje bez prave motivacije, zadaća bi trebala biti izbor učenika, preveliko je dnevno opterećenje učenika, problem u obiteljima s

više djece – manjak slobodnoga zajedničkoga vremena. Afirmacijska skupina vidi svrhovitost zadaće u utvrđivanju nastavnoga sadržaja i njegovom produbljivanju, stjecanju radnih navika, razvijanju samostalnosti, preciznosti i kreativnosti, razvijanju suradnje među učenicima, osposobljavanju za korištenje drugih izvora znanja.

Ponovno istraživanje Sokol i Vrbošić (2013) provedeno je u Osnovnoj školi Vijenac u Osijeku u siječnju 2012. godine. Koristio se isti upitnik kao i 2004. godine. Anoniman upitnik ispunilo je 176 ispitanika: 83 učenika od 2. do 8. razreda, 69 roditelja i 24 učitelja. Važno je naglasiti da su učenici odabrani na temelju njihovog školskog uspjeha, u svakom razredu je odabran jednak broj učenika s nižim, dobrim i izvrsnim uspjehom. Proveli su istraživanje o svrsi i složenosti domaće zadaće, vremenu potrebnim za rješavanje, o stavovima prema zadaći i prijedlozima oko nje. Rezultati istraživanja pokazuju da većina učenika i roditelja smatra da svi zadaci trebaju biti završeni u školi i da domaća zadaća treba biti slobodan izbor učenika. U odnosu na istraživanje iz 2004. godine, pokazalo se da učitelji zadaju manje domaće zadaće. Analiza izraženih stavova ukazuje na to da je došlo do smanjenja opterećenja učenika što se tiče domaće zadaće, ali ima još puno prostora za napredak, posebno u individualiziranom pristupu prema učenicima.

5. METODOLOGIJA

5.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati postoje li razlike u stavovima o domaćoj zadaći kod budućih učitelja obzirom na spol, godinu studija i prebivalište. Odnosno, cilj je bio ispitati mišljenje budućih učitelja o koristi domaće zadaće, smatraju li da učenici dobrovoljno rješavaju domaću zadaću ili je rade pod prisilom te treba li je zadržati ili ukinuti.

5.2. Problemi i hipoteze

Vezano uz navedene ciljeve istraživanja, formulirani su sljedeći problemi i hipoteze:

PROBLEM 1: Postoji li razlika u stavovima o domaćoj zadaći obzirom na spol budućih učitelja?

H 1.1: Ne postoji statistički značajna razlika u procjeni ukidanja domaće zadaće obzirom na spol.

H 1.2: Ne postoji statistički značajna razlika u procjeni prisile na domaću zadaću obzirom na spol.

H 1.3: Ne postoji statistički značajna razlika u procjeni koristi domaće zadaće obzirom na spol.

PROBLEM 2: Postoji li razlika u stavovima o domaćoj zadaći obzirom na studijsku godinu budućih učitelja?

H 2.1: Ne postoji statistički značajna razlika u procjeni ukidanja domaće zadaće obzirom na studijsku godinu budućih učitelja.

H 2.2: Ne postoji statistički značajna razlika u procjeni prisile na domaću zadaću obzirom na studijsku godinu budućih učitelja.

H 2.3: Ne postoji statistički značajna razlika u procjeni koristi domaće zadaće obzirom na studijsku godinu budućih učitelja.

PROBLEM 3: Postoji li razlika u stavovima o domaćoj zadaći obzirom na prebivalište budućih učitelja?

H 3.1: Ne postoji statistički značajna razlika u procjeni ukidanja domaće zadaće obzirom na prebivalište budućih učitelja.

H 3.2: Ne postoji statistički značajna razlika u procjeni prisile na domaću zadaću obzirom na prebivalište budućih učitelja.

H 3.3: Ne postoji statistički značajna razlika u procjeni koristi domaće zadaće obzirom na prebivalište budućih učitelja.

5.3. Uzorak ispitanika

U provedenom istraživanju sudjelovalo je 146 ispitanika ($N = 146$). Uzorak se sastojao od studenata Učiteljskog fakulteta u Čakovcu. U uzorku je bilo 138 (94,5%) ispitanika ženskog spola, dok je ispitanika muškog spola bilo 8 (5,5%). Što se tiče godina ispitanika, frekvencija se proteže od 19 do 26 godina, a što se tiče godina studija ispitanika, frekvencija se proteže od 2. do 5. godine studija. Obzirom na prebivalište, odnosno mjesta stanovanja ispitanika, njih 88 (60,3%) živi na selu, a 58 (39,7%) živi u gradu.

5.4. Instrumenti

Za ovo istraživanje formiran je anketni upitnik (Prilog 1) koji se sastoji od dva dijela. Prvi dio upitnika odnosi se na sociodemografska obilježja ispitanika, a drugi dio na stavove o domaćoj zadaći. Autorica je sama sastavila upitnik.

Sociodemografska pitanja odnose se na spol ispitanika (ženski/muški), godine ispitanika, godinu studija (1./2./3./4./5.) i na prebivalište ispitanika (selo/grad). Skala stavova o domaćoj zadaći sastoji se od dvadeset osam manifestnih tvrdnji likertove skale od pet stupnjeva (*1 = uopće se ne slažem, 2 = uglavnom se ne slažem, 3 = neodlučan/na sam, 4 = uglavnom se slažem, 5 = u potpunosti se slažem*) koje čine 3 latentna faktora: ukidanje domaće zadaće, prisila na domaću zadaću i korist domaće zadaće. Faktor ukidanje domaće zadaće sastoji se od pet manifestnih čestica, faktor prisila na domaću zadaću od tri manifestne čestice, a faktor korist domaće zadaće od pet manifestnih čestica. Koeficijenti pouzdanosti tipa unutarnje konzistencije iznose za ukidanje $\alpha = 0.818$, za prisilu 0.628, a za korist 0.826.

Tablica 1. Faktorska struktura skale stavova o domaćim zadaćama

Rb	Faktor/čestice
Faktor: Ukidanje domaće zadaće	
15.	Pisanje domaće zadaće bi trebao biti slobodan izbor učenika.
18.	Domaće zadaće učenicima oduzimaju previše slobodnog vremena.
20.	Sve školske obaveze treba izvršavati u školi, a ne kod kuće.
25.	Domaće zadaće su gubljenje vremena.
26.	Bilo bi dobro da se domaće zadaće ukinu.
Faktor: Prisila na domaću zadaću	
09.	Učenici rješavaju domaće zadaće jer ne žele imati problema s učiteljem.
10.	Učenici rješavaju domaće zadaće zato što moraju.
19.	Učenici često prepisuju domaće zadaće jedni od drugih.
Faktor: Korist domaće zadaće	
02.	Domaća zadaća učenicima pomaže u učenju nastavnih sadržaja.
03.	Domaća zadaća razvija osjećaj odgovornosti prema obavezama.
04.	Rješavanjem domaće zadaće učenici se navikavaju na samostalan rad.
05.	Dobivene domaće zadaće učenicima pomažu u razvijanju kompetencije učiti kako učiti.
06.	Učenici se rješavanjem domaćih zadaća osposobljavaju za korištenje različitih izvora informacija.

5.5. Postupak

Istraživanje je provedeno u veljači i ožujku 2016. godine. Neki studenti su ispunjavali upitnik u pisanom obliku na Učiteljskom fakultetu u Čakovcu, a dio njih „online“ preko aplikacije „google docs“. Prije ispunjavanja upitnika ispitanicima je objašnjena tema i svrha ispitivanja te su dane kratke upute kako ispuniti upitnik. Zamoljeni su da pažljivo pročitaju pitanja i iskreno odgovore na njih zaokružujući

samo jedan broj uz odabrani odgovor. Studenti su istraživanju pristupili u potpunosti dobrovoljno i anonimno. Ispunjavanje upitnika trajalo je 10-tak minuta.

6. REZULTATI

Nakon obrade rezultata, vidljivo je da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni ukidanja domaće zadaće obzirom na spol ($U = 439,500$; $Z = -,971$; $p = ,332$). Time se potvrđuje hipoteza H 1.1. Drugim riječima, i ženski budući učitelji ($M = 2,3580$; $Mdn = 2,4000$; $Mod = 2,00$; $SD = ,77382$) i muški budući učitelji ($M = 2,1250$; $Mdn = 1,8000$; $Mod = 1,60$; $SD = ,87464$) uglavnom se ne slažu da treba ukinuti domaću zadaću. Što se tiče prisile na domaću zadaću obzirom na spol, također se pokazalo da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni prisile na domaću zadaću obzirom na spol ($U = 539,500$; $Z = -,109$; $p = ,913$). Time se potvrđuje hipoteza H 1.2. Odnosno, i ženski budući učitelji ($M = 4,0362$; $Mdn = 4,0000$; $Mod = 4,00$; $SD = ,64777$) i muški budući učitelji ($M = 4,0417$; $Mdn = 4,1667$; $Mod = 3,00$; $SD = ,76506$) uglavnom se slažu da učenici rade domaću zadaću pod prisilom. Iz rezultata je također vidljivo da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni koristi domaće zadaće obzirom na spol ($U = 327,000$; $Z = -1,949$; $p = ,051$). Time se potvrđuje hipoteza H 1.3. Drugim riječima, i ženski budući učitelji ($M = 4,2667$; $Mdn = 4,4000$; $Mod = 5,00$; $SD = ,61814$) i muški budući učitelji ($M = 3,8250$; $Mdn = 4,0000$; $Mod = 4,00$; $SD = ,74402$) uglavnom se slažu da je domaća zadaća korisna.

Što se tiče stavova o ukidanju domaće zadaće obzirom na studijsku godinu budućih učitelja, pokazalo se da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni ukidanja domaće zadaće obzirom na studijsku godinu budućih učitelja ($\chi^2 = 7,769$; $df = 3$; $p = ,051$). Time se potvrđuje hipoteza H 2.1. Odnosno, 2. godina budućih učitelja ($M = 2,1579$; $Mdn = 2,0000$; $Mod = 2,40$; $SD = ,64777$), 3. godina budućih učitelja ($M = 2,3000$; $Mdn = 2,2000$; $Mod = 2,20$; $SD = ,69367$) i 4. godina budućih učitelja ($M = 2,4174$; $Mdn = 2,6000$; $Mod = 2,60$; $SD = ,81179$) uglavnom se ne slažu da treba ukinuti domaću zadaću. 5. godina budućih učitelja ($M = 2,5500$; $Mdn = 2,5000$; $Mod = 2,20$; $SD = ,73282$) je neodlučna treba li ili ne treba ukinuti domaću zadaću. Iz rezultata je također vidljivo da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni prisile na domaću zadaću obzirom na studijsku godinu budućih učitelja ($\chi^2 = 2,708$; $df = 3$; $p = ,439$). Time se potvrđuje hipoteza H 2.2, tj. 2. godina budućih

učitelja ($M = 4,0643$; $Mdn = 4,0000$; $Mod = 4,00$; $SD = ,67093$), 3. godina budućih učitelja ($M = 4,2037$; $Mdn = 4,1667$; $Mod = 4,00$; $SD = ,61717$), 4. godina budućih učitelja ($M = 3,9130$; $Mdn = 4,0000$; $Mod = 4,33$; $SD = ,57925$) i 5. godina budućih učitelja ($M = 4,0000$; $Mdn = 4,0000$; $Mod = 4,33$; $SD = ,67722$) uglavnom se slažu da učenici rade domaću zadaću pod prisilom. Što se tiče stavova o koristi domaće zadaće obzirom na studijsku godinu budućih učitelja, pokazalo se da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni koristi domaće zadaće obzirom na studijsku godinu budućih učitelja ($\chi^2 = 4,223$; $df = 3$; $p = ,238$). Time se potvrđuje hipoteza H 2.3. Odnosno, 2. godina budućih učitelja ($M = 4,2456$; $Mdn = 4,4000$; $Mod = 5,00$; $SD = ,63922$), 4. godina budućih učitelja ($M = 4,1217$; $Mdn = 4,2000$; $Mod = 4,00$; $SD = ,73048$) i 5. godina budućih učitelja ($M = 4,1958$; $Mdn = 4,2000$; $Mod = 3,60$; $SD = ,61815$) uglavnom se slažu da je domaća zadaća korisna, a 3. godina budućih učitelja ($M = 4,5111$; $Mdn = 4,5000$; $Mod = 5,00$; $SD = ,44575$) se u potpunosti slaže da je domaća zadaća korisna.

Istraživanje je također pokazalo da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni ukidanja domaće zadaće obzirom na prebivalište budućih učitelja ($U = 2121,500$; $Z = -1,728$; $p = ,084$). Time se potvrđuje hipoteza H 3.1. Drugim riječima, i budući učitelji koji žive na selu ($M = 2,4182$; $Mdn = 2,4000$; $Mod = 2,40$; $SD = ,77290$) i budući učitelji koji žive u gradu ($M = 2,2345$; $Mdn = 2,0000$; $Mod = 2,00$; $SD = ,77969$) uglavnom se ne slažu da treba ukinuti domaću zadaću. Za prisilu na domaću zadaću obzirom na prebivalište budućih učitelja, također se pokazalo da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni prisile na domaću zadaću obzirom na prebivalište ($U = 2197,500$; $Z = -1,437$; $p = ,151$). Time se potvrđuje hipoteza H 3.2. Naime, i budući učitelji koji žive na selu ($M = 3,9697$; $Mdn = 4,0000$; $Mod = 4,00$; $SD = ,66788$) i budući učitelji koji žive u gradu ($M = 4,1397$; $Mdn = 4,0000$; $Mod = 4,00$; $SD = ,61822$) uglavnom se slažu da učenici rade domaću zadaću pod prisilom. Također se pokazalo da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni koristi domaće zadaće obzirom na prebivalište ($U = 2233,500$; $Z = -1,283$; $p = ,199$). Time se potvrđuje hipoteza H 3.3 jer i budući učitelji koji žive na selu ($M = 4,2977$; $Mdn = 4,4000$; $Mod = 4,40$; $SD = ,60496$) i budući učitelji koji žive u gradu ($M = 4,1586$; $Mdn = 4,2000$; $Mod = 5,00$; $SD = ,66466$) uglavnom se slažu da je domaća zadaća korisna.

7. RASPRAVA

Rezultati istraživanja, kojim se pokušao dobiti uvid u mišljenje i stavove budućih učitelja, pokazuju da se mišljenje ispitanika ne razilazi puno prema njihovim sociodemografskim obilježjima (spol ispitanika (ženski/muški), godina studija (2./3./4./5.), prebivalište ispitanika (selo/grad)).

Pokazalo se da i ženski i muški budući učitelji smatraju da domaću zadaću ne treba ukinuti jer je u većini slučajeva korisna, ali da se ona ipak uglavnom radi pod prisilom. Bez obzira na spol, kod budućih učitelja prevladava isto mišljenje, a to je da postoji potreba za zadavanjem domaće zadaće zbog svojih brojnih prednosti kao što je već prije spomenuto da taj način ponavljaju nastavne sadržaje, produbljuju znanje, razvijaju koncentraciju i radne navike, uče se slijediti upute, pravilno rasporediti vrijeme, završiti započeti zadatak itd. Ipak treba mijenjati način, vrstu ili količinu zadaće da je učenici ne rade pod prisilom, već da su motivirani za rješavanje domaće zadaće čime se ostvaruje puno veća efikasnost same zadaće.

U pogledu stavova prema domaćoj zadaći obzirom na studijsku godinu budućih učitelja, pokazalo se da budući učitelji 2., 3., 4. i 5. godine dijele isto mišljenje što se tiče koristi i prisile na domaću zadaću. Naime, budući učitelji sve četiri navedene studijske godine smatraju da je domaća zadaća uglavnom korisna, ali da se ipak uglavnom radi pod prisilom. Razilaženje u mišljenju dolazi kod pitanja ukidanja domaće zadaće, gdje budući učitelji 2., 3. i 4. studijske godine smatraju da treba zadržati domaću zadaću, za razliku od budućih učitelja 5. studijske godine koji su neodlučni treba li je zadržati ili ukinuti. U rezultatima je vidljivo da se budući učitelji viših studijskih godina sve manje slažu da treba zadržati domaću zadaću (2. godina budućih učitelja ($M = 2,1579$), 3. godina budućih učitelja ($M = 2,3000$) 4. godina budućih učitelja ($M = 2,4174$), 5. godina budućih učitelja ($M = 2,5500$)). Razlog takvog mišljenja najvjerojatnije je više teorijskog znanja budućih učitelja o odgoju i obrazovanju učenika. Budući učitelji viših studijskih godina odslušali su više kolega, među kojima su i metodike nastavnih predmeta u razrednoj nastavi. Još važnije je iskustvo i praksa u nastavi koje budući učitelji 4., a najviše 5. godine stječu u radu s učenicima održavanjem javnih i individualnih satova u školama.

Što se tiče prebivališta ispitanika, budući učitelji koji žive na selu i budući učitelji koji žive u gradu imaju jednaka mišljenja o ukidanju domaće zadaće, prisile na domaću zadaću i njene korisnosti. Naime, oni smatraju da je domaća zadaća

korisna i da je ne treba ukinuti, ali da se ona ipak uglavnom radi pod prisilom. Mišljenja se ne razilaze jer mjesto prebivališta budućih učitelja ne igra neku ulogu zbog koje bi došlo do značajnijeg razilaženja u stavovima o domaćoj zadaći.

Bez obzira na sociodemografska obilježja ispitanika, budući učitelji smatraju da je domaća zadaća uglavnom korisna. Do sličnih rezultata došla je i Pintarić (2014) koja je u svom istraživanju ispitala povezanost ulaganja truda u izvršavanje domaće zadaće iz matematike s postignućem iz nastavnog predmeta matematike. U njenom istraživanju pokazalo se da domaća zadaća ima pozitivnu ulogu u postignuću u matematici, tj. da je domaća zadaća iz matematike korisna. Učenici koji ulažu više truda u pisanje domaće zadaće iz matematike ujedno imaju i bolje ocjene iz istog predmeta.

Sokol (2005) u svom istraživanju o svrsi domaće zadaće u osnovnoj školi dolazi do spoznaje da 25,2% učenika razredne nastave piše domaću zadaću zato što mora. To potvrđuju i Dedić i Jokić (2014) koji su izvijestili o istraživanju koje je proveo Institut za društvena istraživanja u Zagrebu i Županijsko stručno vijeće pedagoga osnovnih škola grada Zagreba. Rezultati su pokazali da gotovo 40% učenika osmih razreda često ili gotovo uvijek prepisuju domaću zadaću. Taj problem uviđaju i ispitanici u ovom istraživanju. Naime, i ženski i muški budući učitelji, bez obzira na studijsku godinu ili mjesta prebivališta smatraju da učenici razredne nastave domaću zadaću rade pod prisilom.

Bez obzira na sociodemografska obilježja, stav budućih učitelja da se domaća zadaća zadrži (osim 5. studijske godine ispitanika koji su neodlučni po tom pitanju) sličan je stavu ispitanika u istraživanju Sokol i Vrbošić (2013) u kojem anketirani ne odbacuju potrebu za domaćom zadaćom, ali je naglasak na njihovoj kvaliteti, odnosno na prilagođenosti težine zadataka sposobnostima učenika.

Ovo istraživanje ima i svojih ograničenja i nedostataka koje valja napomenuti, kao i preporuke za daljnja istraživanja o svrsi domaće zadaće. U ispitivanju je sudjelovao mali broj muških budućih učitelja (5,5%) obzirom na to da je velika većina studenata na Učiteljskom fakultetu u Čakovcu, gdje je provedeno istraživanje, ženskog spola. Nadalje, preporuka je da se u upitnike koji će se koristiti za daljnja istraživanja s istom tematikom uključe dodatna sociodemografska pitanja poput ukupnog prosjeka ocjena studenata u završenim akademskim godinama kako bi se dobila što kompletnija slika svakog studenta. Navedena varijabla bi se mogla usporediti sa faktorima koji su se analizirali u ovom istraživanju. Također, ispitivanje

je provedeno samo na Učiteljskom fakultetu u Čakovcu, što znači da je većina ispitanika slušala iste predavače koji su mogli utjecati na formiranje njihovih mišljenja o svrsi zadavanja domaće zadaće. Bilo bi dobro da se u budućnosti napravi istraživanje na većem broju Učiteljskih fakulteta u Hrvatskoj sa što većim brojem ispitanika kako bi rezultati bili što točniji i potpuniji, a utjecaj sredine sveden na najmanju moguću mjeru.

8. ZAKLJUČAK

Veoma zabrinjavajući podatak do kojeg se došlo ovim istraživanjem je da većina budućih učitelja smatra da učenici pišu domaću zadaću pod prisilom, zato što moraju i ne žele imati problema s učiteljem. Činjenica je to zbog koje se postavlja pitanje jesu li učenici uopće svjesni da pišu domaću zadaću zbog sebe te da bi ona trebala pomoći i koristiti njima, a ne njihovim učiteljima. Istraživanje je pokazalo da budući učitelji očito smatraju da učenici nisu svjesni svrhe domaće zadaće, što nije nimalo dobro jer učenici u svakom trenutku trebaju znati zašto su dobili određenu zadaću, što se od njih očekuje da naprave i u čemu će im domaća zadaća pomoći. Tek tada će učenici biti motivirani za rješavanje i neće raditi domaću zadaću pod prisilom. Upravo učitelji imaju zadatak da kod učenika osvijeste svrhu domaću zadaće, što često u praksi izostaje. Zbog toga već profesori na Učiteljskom studiju trebaju podučiti buduće učitelje kako kod učenika osvijestiti važnost pisanja domaće zadaće te koje su dobrobiti od rješavanja iste. Ako će učenici i dalje pisati domaću zadaću pod prisilom, svakako je bolje da se domaća zadaća smanji na najmanju moguću mjeru, a još korisnije bi bilo da se ona ukine. U istraživanju (Sokol, 2013) vidljivo je da o tome razmišlja velik broj učitelja. Vjerujem da će se s vremenom broj istomišljenika povećavati.

Glavni razlog zbog kojeg većina učitelja još uvijek zadaje domaće zadaće učenicima je uvjerenje da je domaća zadaća korisna, što se pokazalo i u ovom istraživanju kod ispitivanja mišljenja i stavova budućih učitelja o pitanju koristi domaće zadaće. Preporuka je da se na određenim kolegijima s budućim učiteljima na Učiteljskom studiju pokrene rasprava o prednostima i nedostacima domaće zadaće u kojoj je važno da svoje mišljenje iznesu profesori, ali i sami studenti. Na taj način bi budući učitelji bili potaknuti na razmišljanje hoće li i koliko domaće zadaće zadati svojim budućim učenicima. Umjesto toga, većina budućih učitelja ne razmišlja o

samoj svrsi domaće zadaće i dolaskom na položaj učitelja razredne nastave redovito zadaju domaću zadaću učenicima, jednako kao što su nekada i sami dobivali domaću zadaću od svojih učitelja. Postavlja se pitanje koliko naše školstvo time napreduje, mijenja se i ide ukorak s vremenom ako već desetljećima učitelji slijede iste sheme.

Vrlo važan čimbenik zbog kojeg se zadaje domaća zadaća je i preopširnost nastavnog plana programa. Naime, pred učitelje je stavljeno previše nastavnih sadržaja koje trebaju obraditi s učenicima te zbog nedostatka vremena, a želje da se sve odradi, učitelji ostavljaju učenicima da sami kod kuće odrade dio nastavnih sadržaja. Učenici su time prepušteni sami sebi, a također i svojim roditeljima, kako će i koliko svladati i uvježbati zadane nastavne sadržaje. Međutim, zadajući zadatke za domaću zadaću, učitelji ne znaju u kojoj mjeri su učenici sami riješili zadaće, a koliko su im eventualno pomogli roditelji ili ostali ukućani. Također, postavlja se pitanje zašto bi učenici koji su na nastavi svladali i kroz nekoliko zadataka uvježbali nastavni sadržaj predviđen za određeni nastavni sat trebali još kod kuće rješavati dodatne zadatke. Nadalje, zadanu domaću zadaću treba i provjeriti što se obično radi na sljedećem nastavnom satu. Umjesto vremena potrošenog na provjeru domaće zadaće, učitelji bi mogli dodatno objasniti obrađeni nastavni sadržaj učenicima koji ga nisu do kraja svladali. Na taj način bi se vrijeme utrošeno na provjeru domaće zadaće daleko korisnije iskoristilo.

Reformom kurikuluma te nastavnog plana i programa, kao i poboljšanjem financijskih uvjeta u školstvu, učiteljima bi bilo puno lakše kvalitetno obavljati svoj posao. Poboljšanjem financijskih uvjeta mogao bi se smanjiti i broj učenika u razredima, što je vrlo važno jer bi tada učiteljima ostalo više vremena. Time bi stigli s učenicima više toga napraviti za vrijeme nastave pa ne bi bilo ni potrebe za traženjem dodatnog rada učenika kod kuće.

Zasad, dok još nema boljih uvjeta za rad, predlažem da učitelji učenicima ostave na izbor žele li i koliko će domaće zadaće pisati izvan škole. Dakako, učitelji se mogu potruditi u osmišljavanju zanimljive i korisne domaće zadaće za učenike pa će neki od njih vjerojatno biti zainteresirani za dodatni rad kod kuće.

Istraživanje je pokazalo da povećanjem iskustva budućih učitelja u radu s učenicima raste njihov dojam suvišnosti domaće zadaće uviđajući da se uz kvalitetnu pripremu nastavnog sata svi potrebni zadaci stignu odraditi na samoj nastavi bez potrebe zadavanja domaće zadaće. Time se učenici dodatno ne opterećuju, ostaje im više slobodnog vremena i nisu izloženi stresu do kojeg nerijetko dolazi za vrijeme

pisanja domaće zadaće. Zaposlenjem u razrednoj nastavi, budući učitelji bi stekli još više iskustva u radu s učenicima i vjerujem da bi sve više njih smatralo da treba ukinuti domaću zadaću. Zbog toga bi ovaj upitnik bilo zanimljivo provesti kod učitelja koji rade u razrednoj nastavi i usporediti njihova mišljenja s mišljenjima budućih učitelja, ali i usporediti mišljenja učitelja koji rade u razrednoj nastavi s obzirom na njihov broj godina radnog staža u učiteljskoj profesiji.

9. LITERATURA

1. Baker, D. P. & LeTendre, G. K. (2005). *National differences, global similarities*. Stanford, CA: Stanford University Press.
2. Canter, L. (2002). *Domaća zadaća bez suza-priručnik za roditelje: kako motivirati dijete da piše domaću zadaću i postigne uspjeh u školi*. Zagreb: Kosinj.
3. Cooper, H. (1989). Synthesis of Research on Homework. *Educational Leadership*, 47.
4. Cooper, H. (2001). Homework for all – in moderation. *Educational Leadership*, 58, 34-38.
5. Cooper, H. (2007). *The battle over homework: Common ground for administrators, teachers, and parents*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
6. Cooper, H., Lindsay, J. J. & Nye, B., Greathouse, S. (1998). Relationships among attitudes about homework, amount of homework assigned and completed, and student achievement. *Journal of Educational Psychology*, 90, 70-83.
7. Corno, L. & Xu, J. (2004). Homework as the job of childhood. *Theory into Practice*, 43, 227-233.
8. Dedić, Z. R. i Jokić, B. (2014). Uče li, koliko i što učenici četvrtog i osmog razreda? Pišu li i kada domaće zadaće? *O učenju*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.
9. Di Pietro, P. (2009). *Kako preživjeti djetetovu školu: poticaji za uspješno bavljenje domaćim zadacima, odnosima s učiteljicom, razrednim okupljanjima i izletima*. Rijeka: Izdavački centar Rijeka.
10. Glasser, W. (1994). *Kvalitetna škola*. Zagreb: Educa.
11. Glasser, W. (2004). *Teorija izbora*. Zagreb: Alinea.
12. Kohn, A. (2006). *The homework myth: Why our kids get too much of a bad thing*. Cambridge, MA: Da Capo Press.
13. Marzano, J. R., Pickering, J. D. i Pollack, E. J. (2006). *Nastavne strategije*. Zagreb: Educa.
14. Marzano, R. & Pickering, D. J. (2007). The Case For and Against Homework. *Educational Leadership*, 64, 74-79.
15. Matijević, M. i Radovanović, D. (2011). *Nastava usmjerena na učenika*. Zagreb: Školske novine.

16. Mattes, W. (2007). *Rutinski planirati-učinkovito poučavati*. Zagreb: Naklada Ljevak.
17. Mijatović, A. (1999). *Osnove suvremene pedagogije*. Zagreb: Hrvatski pedagoško – književni zbor.
18. Muhlenbruck, L., Cooper, H., Nye, B. & Lindsay, J. J. (2000). Homework and achievement: Explaining the different strengths of relation at the elementary and secondary school levels. *Social Psychology of Education*, 3, 295–317.
19. Painter, L. (2003). *Homework*. Oxford, UK: Oxford University Press.
20. Pintarić, M. (2014). *Ulaganje truda u izvršavanje domaće zadaće iz matematike (Diplomski rad)*. Zagreb.
21. PISA (2014) *Does homework perpetuate inequities in education?* Preuzeto 30. lipnja 2016. sa <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5jxrhqhtx2xt.pdf?expires=1467282233&id=id&accname=guest&checksum=37467EBA151832F28CF0BB434544C36D>
22. Sokol, S. (2005). Svrha domaćih zadaća u osnovnoj školi. *Život i škola*, 13, 106-117.
23. Sokol, S. i Vrboši, V. (2013) Homework – the exception and not the rule. *Život i škola*, 29, 79–93.
24. Tas, Y., Sungur Vural, S. & Öztekin, C. (2014) A Study of Science Teachers' Homework Practices. *Research in Education*, 91, 45-64.
25. Trautwein, U. & Köller, O. (2003). The relationship between homework and achievement – Still much of a mystery. *Educational Psychology Review*, 15, 115-145.
26. Van Voorhis, F. L. (2004). Reflecting on the homework ritual: Assignments and designs. *Theory Into Practice*, 43(3), 205-212.

10. PRILOZI

Prilog 1. Upitnik istraživanja

Poštovani/a studente/ice!

Obraćam Vam se sa zamolbom da popunite ovaj upitnik koji je napravljen u svrhu izrade diplomskog rada na temu istraživanja uloge domaće zadaće.

Ispunjavanje upitnika je dobrovoljno i anonimno. Rezultati će se upotrijebiti jedino i isključivo u istraživačke svrhe izrade diplomskog rada.

Molim Vas da pažljivo pročitate pitanja u nastavku i iskreno odgovorite na njih.

1. **Kojeg ste spola?** (zaokružite) **a)** ženski **b)** muški
2. **Koliko imate godina?** (napišite) _____
3. **Koja ste godina studija?** (zaokružite) **a)** I. **b)** II. **c)** III. **d)** IV. **e)** V.
4. **Gdje stanujete** (prebivalište)? **a)** na selu **b)** u gradu
5. **U pogledu Vašeg mišljenja o ulozi domaće zadaće, pažljivo pročitajte te procijenite u kojoj se mjeri slažete s navedenim tvrdnjama:** 1 = *uopće se ne slažem*; 2 = *uglavnom se ne slažem*; 3 = *neodlučan/na sam*; 4 = *uglavnom se slažem*; 5 = *u potpunosti se slažem*

1. Učenici svakodnevno dobivaju domaću zadaću barem iz jednog nastavnog predmeta.	1	2	3	4	5
2. Domaća zadaća učenicima pomaže u učenju nastavnih sadržaja.	1	2	3	4	5
3. Domaća zadaća razvija osjećaj odgovornosti prema obavezama.	1	2	3	4	5
4. Rješavanjem domaće zadaće učenici se navikavaju na samostalan rad.	1	2	3	4	5
5. Dobivene domaće zadaće učenicima pomažu u razvijanju kompetencije učiti kako učiti.	1	2	3	4	5
6. Učenici se rješavanjem domaćih zadaća osposobljavaju za korištenje različitih izvora informacija.	1	2	3	4	5
7. Učenici rješavaju svaku domaću zadaću.	1	2	3	4	5
8. Učenici rješavaju domaće zadaće zato što to vole.	1	2	3	4	5
9. Učenici rješavaju domaće zadaće jer ne žele imati problema s učiteljem.	1	2	3	4	5
10. Učenici rješavaju domaće zadaće zato što moraju.	1	2	3	4	5
11. Učenici ne rješavaju domaće zadaće zato što nemaju uvijek vremena.	1	2	3	4	5
12. Učenici ne rješavaju svaku domaću zadaću zato što to ne vole.	1	2	3	4	5

13. Učenici ne rješavaju svaku domaću zadaću zato što ne razumiju.	1	2	3	4	5
14. Učenici ne rješavaju svaku domaću zadaću zato što zaborave.	1	2	3	4	5
15. Pisanje domaće zadaće bi trebao biti slobodan izbor učenika.	1	2	3	4	5
16. Ponekad je dobro da se u rješavanje domaće zadaće uključe roditelji i ostali ukućani.	1	2	3	4	5
17. Domaće zadaće ne postižu svrhu jer ih često rješavaju roditelji ili ostali ukućani.	1	2	3	4	5
18. Domaće zadaće učenicima oduzimaju previše slobodnog vremena.	1	2	3	4	5
19. Učenici često prepisuju domaće zadaće jedni od drugih.	1	2	3	4	5
20. Sve školske obaveze treba izvršavati u školi, a ne kod kuće.	1	2	3	4	5
21. Učenici trebaju dobivati domaću zadaću preko vikenda.	1	2	3	4	5
22. Učenici trebaju dobivati domaću zadaću preko praznika.	1	2	3	4	5
23. Domaće zadaće su često preteške i prezahtjevne.	1	2	3	4	5
24. Domaće zadaće mogu biti uzrok stresa i svađe između učenika i ostalih ukućana.	1	2	3	4	5
25. Domaće zadaće su gubljenje vremena.	1	2	3	4	5
26. Bilo bi dobro da se domaće zadaće ukinu.	1	2	3	4	5
27. Učitelj treba provjeravati izvršenost svake domaće zadaće.	1	2	3	4	5
28. Domaće zadaće se trebaju brojčano ocjenjivati.	1	2	3	4	5

HVALA NA SURADNJI!

11. KRATKA BIOGRAFSKA BILJEŠKA

Tamara Vinko rođena je 12.2.1992. godine u Čakovcu. Osnovnu školu završila je u Murskom Središću, nakon čega upisuje Gimnaziju Čakovec u Čakovcu, opći smjer. Maturirala je 2011. godine. Nakon završetka srednje škole upisuje Učiteljski fakultet u Zagrebu – Odsjek u Čakovcu, smjer razredna nastava, modul hrvatski jezik.

Razumije, govori i piše engleski jezik, dok njemački jezik razumije, govori i piše na početnoj razini. Na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu – Odsjeku u Čakovcu, polazila je i završila tečaj znakovnog jezika.

12. IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Diplomski rad pod nazivom „Mišljenja budućih učitelja o domaćoj zadaći u primarnom obrazovanju“ izrađen je samostalno uz korištenje navedene literature i provedenog istraživanja.

Zahvaljujem se svim studentima Učiteljskog fakulteta u Zagrebu – Odsjeka u Čakovcu koji su sudjelovali u istraživanju.

Posebne zahvale upućujem sumentoru diplomskog rada dr. sc. Tomislavu Topolovčanu, na svim savjetima koji su mi pomogli u izradi ovog diplomskog rada.